

Prof. Dr. Musa Yıldız

Hikmet ve Mânâ-2

*Nerde görsen gönlü kırık, koş da ona merhem ol.
Şöyle mazlum yolda kalsa, yalnız koma yoldaş ol.
Mahşer günü O İlâhın dergâhına yakın ol.
"Ben!" deyip benlik güden kişilerden kaçtım ben.*

Hazret Sultan Hoca Ahmed Yesevî (v.1166), nâdide eseri *Dîvân-ı Hikmet*'inin birinci hikmetinin üçüncü dörtlüğünün ilk mısra-sına, gönlü kırık insanların yardımına koşmaya çağırıda bulunarak başlar. Gönlü kırık bir kulun hâlini fark etmenin ve derhal müdâhale etmenin önemini dile getirir. Bu mısra'nın mefhumu muhâlifinden ne olursa olsun gönül kırmamak gerektiği de açıkça anlaşılır. Zîrâ gönül kırmak, Kâbe'yi yıkmakla bir tutulur. Gönül kırmak, sâdece insana zarar vermek değil; aynı zamanda Allâh'ın nazargâhına yapılmış bir darbe gibidir. Gönül, Rabbin rızâsına açılan bir pencere ve mânevî bir mâbettir.

Mâide Sûresi 2. âyette Rabbimiz şöyle buyurur:

“Te'âvenu ale'l-birri ve't-takvâ (İyilik ve takvâ üzere yardımlaşın.)”

Bu mânâda günlük hayatta, iyilik ve takvâ sınırlarından çıkmamaya, söz ve davranışlarla kimseyi incitmemeye özen göstermelidir. Gönlü kırık bir dostu aramak, hâlini sormak ve mânevî destek vermek, imkân varsa ihtiyaçlarını gidermek veya duâ ile yanında olmak önemlidir.

Hadîs-i kudsîde Rabbimiz şöyle buyurur:

“Ene 'inde'l-munkesireti kulûbuhum (Ben, kalbi kırıkların yanındayım.)”

Kalbi kırıkların yanında olmak, yalnızca onların yanlarına gitmek değil, olabildiğince gönüllerini de onarmaya çalışmaktır. Affetmek ve kırgınlıkları gidermek için girişimde bulunmak, ilâhî sevgiye yaklaşımdır.

Hz. Mûsâ (as) bir gün Yüce Allâh'a (cc) yalvarır ve şöyle sorar:

- “Yâ Rabbi! Ben seni nerede arayayım? Nerede bulayım?”

Yüce Allah (cc) Hz. Mûsâya (as) şöyle vahy eder:

- “Mûsâ! Beni kalbi kırıkların yanında ara. Ben onlara her gün ve gece bir kulaç yaklaşıyorum. Böyle olmasaydı helâk olup giderlerdi.”

Yûnus Emre ise bir şiirinde bu konuyu şöyle dile getirir:

*Ak sakallı pîr koca, hiç bilmez ki hâl nice,
Emek vermesin hacca, bir gönül yıkar ise.
Sağır işitmez sözü, gece sanır gündüzü,
Kördür münkirin gözü, âlem münevver ise.
Gönül Çalap'ın tahtı, gönüle Çalap bahtı,
İki cihan bedbahtı, kim gönül yıkar ise.*

Mazlum ve muhtaç bir kulun yanında olmak, sâdece fiziksel destek değil, moral, gönül ve duâ desteğini de kapsar. Hoca Ahmed Yesevî Hazretleri, yardımlaşmayı gönül eksenli bir sorumluluk olarak sunar; yol arkadaşlığı sâdece berâber yürümek değil, yükü paylaşmak ve acıyı hafifletmeye çalışmaktır.

İlim şehrinin kapısı Hz. Ali(kv) Efendimiz "Dünyâdaki en sağır edici ses, acı çeken bir mazlûmun suskunluğudur." diyerek bizleri âdetâ silkeler.

Ankebût Sûresi 69. âyette Rabbimiz şöyle buyurur:

"Ve'illezîne câhedû finâ le-nehdiyennehum sullivanâ (Bizim uğrumuzda cihâd edenlere elbette yollarımızı gösteririz.)"

Yardıma muhtaç bir akrabâyı veya komşuyu ziyâret etmek, yanında olmak, sıkıntı ânında duâ ve moral desteği vermek, yalnız bırakmamak gerekir. Maddî yardım imkânı yoksa bile gönül desteği vermek, sabır ve duâ ile yanında olmak son derece önemlidir.

Peygamber (sav) Efendimiz şöyle buyurur:

"Men ferrece 'an mu'minin kurbeten min kurâbî'd-dunyâ, ferrece'l-lâhu 'anhu kurbeten min kurâbi yevmî'l-kıyâme (Kim bir mü'minin dünyâlık sıkıntılarında birini giderirse, Allah da onun kıyâmet günü çekeceği sıkıntılardan birini giderir.)"

Mazlum bir kişiyi gördüğünde kalbinde bir merhamet ateşi yakmak; onun durumunun farkında olduğunu hissettirmek fevkalâde önemlidir. Şunu iyi bilmeliyiz ki küçük bir iyilik, er ya da geç büyük bir mânevî karşılık getirir.

Hoca Ahmed Yesevî Hazretleri, bu dörtlüğün üçüncü mısırâsında mahşer gününde Allâh'a(cc) yakın olmanın ölçüsünü anlatır: Dünyâda kulun yanında olana, âhirette Allâh'a(cc) yakın olma imkânı verilir. Yardımlaşma ve iyilik yalnızca sosyal bir sorumluluk değil, tükenmek bilmeyen ebedî bir sermâyedir.

Müzzemmil Sûresi 20. âyette Rabbimiz şöyle buyurur:

"Ve mâ tukaddimû li-enfusikum min hayrin tecidûhu 'inde'llâhi huve hayrun ve a'zamu ecra (İyilik için ne gönderirseniz Allah katında onu bulursunuz; O en hayırlı ve en büyük mükâfattır.)"

İbn Abbâs (ra) Hazretleri'ne nisbet edilen bir sözde şöyle buyrulur:

"İnne lî'l-haseneti diyâ'en fî'l-vechi ve nûran fî'l-kalbi ve se'aten fî'r-rızki ve kuvveten fî'l-bedeni ve mehabbeten fî kulûbî'l-halk (İyilik; yüzde bir aydınlık, kalpte bir nur, rızıkta bir bolluk, bedende bir kuvvet ve insanların kalbinde bir sevgidir.)"

Yardım ederken niyetimizi Allah (cc) rızâsıyla yapmak, gönül zenginliği için dünyâda iyiliği sürdürmek, mahşerde huzur için, bugün birine merhem olmayı er-telememek gerekir.

Hoca Ahmed Yesevî Hazretleri, bu dörtlüğün son mısırâsında kibir ve benlikten uzak durmanın önemini vurgular, gönül yolculuğunda tevâzu ve ihlâsı en temel erdem sayar. "Ben!" diyenler, nefsin gölgesinde yürür; tevâzu ve

ihlâsı terk ederler.

Nahl Sûresi 23. âyette şöyle buyrulur:

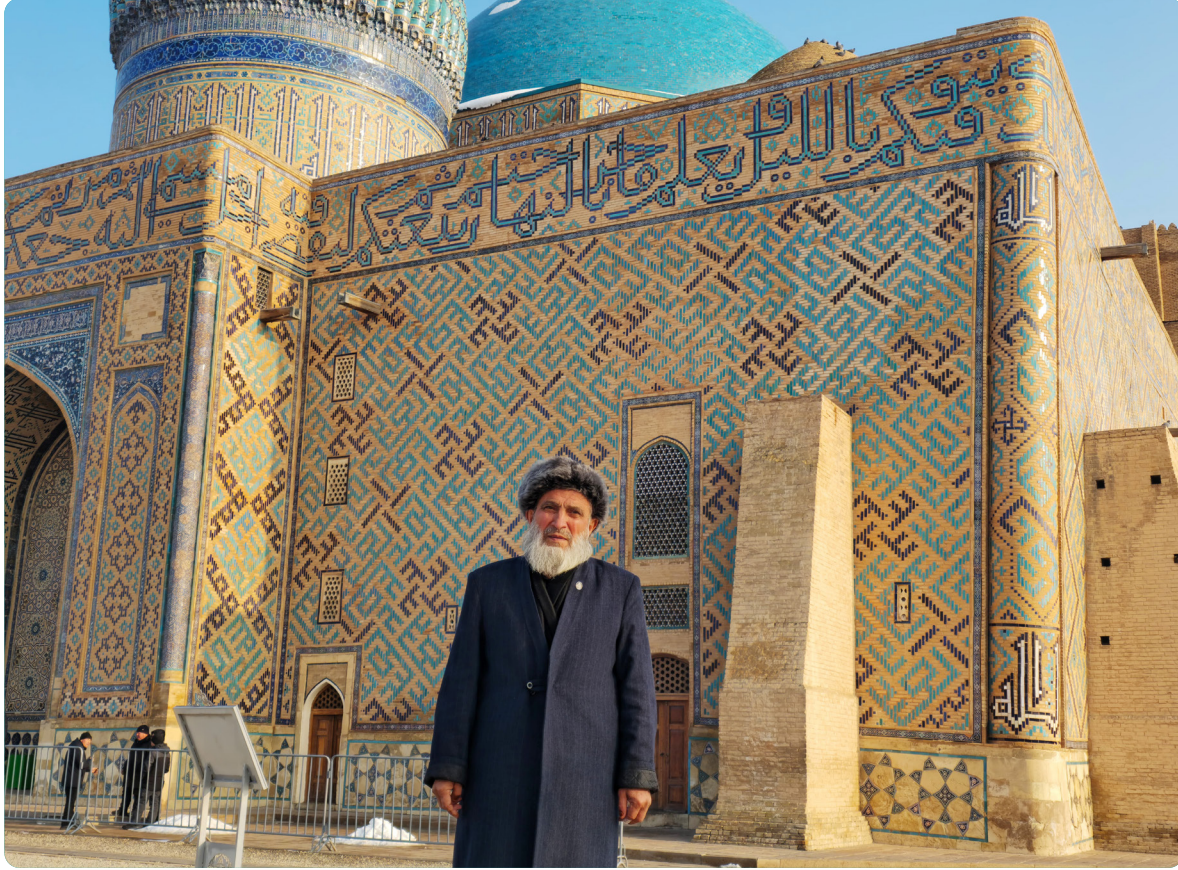
"İnnehu lâ yuhibbu'l-mustekbirîn (O, büyüklük taslayanları hiç sevmez.)"

İsrâ Sûresi 37. âyette de şöyle buyrulur:

"Ve lâ temşi fî'l-ardi meraha inneke len tahriga'l-arda ve len tebluğa'l-cibâle tûlâ (Ve yer yüzünde böbürlenerek yürüme; sen toprağı delemes, dağların boyuna ulaşamazsın.)"

Mazlum ve muhtaç bir kulun yanında olmak, sâdece fiziksel destek değil, moral, gönül ve duâ desteğini de kapsar. Hoca Ahmed Yesevî Hazretleri, yardımlaşmayı gönül eksenli bir sorumluluk olarak sunar; yol arkadaşlığı sâdece berâber yürüme değil, yükü paylaşmak ve acıyı hafifletmeye çalışmaktır.

Peygamber (sav) Efendimiz şöyle buyurur:

“Lâ yedhulu’l-cennete men kâne fî kalbihi mis-kâlu zerratin min kibrin (Kalbinde zerre kadar kibir olan cennete giremez.)”

Günlük hayatta tevâzu ile hareket etmek, başkalarının hakkına saygı göstermek, başarı ve imkân elde ettiğinde, benlik ve kibir yerine şükür ve hizmet anlayışını benimsemek, kibirden uzak durmak gönül kırıklıklarını önler ve Allâh’a (cc) yakınlığı artırır.

Bu açıklamalar ışığında Hoca Ahmed Yesevî Hazretleri; birinci hikmetinin üçüncü dörtlüğünde, “Nerede gönlü kırık olan birisini görürsen, onun derdine dermân olmak için koşuver, haksızlığa uğramış birisi yolda kalsa, onu yalnız bırakmayıp ona yoldaş oluver, Mahşer gününde Yüce Allâh’ın dergâhına yakın oluver, ben ben diyen, benlik güden kişilerden kaçtım ben” demektedir.

Günümüze Mesaj

Modern çağın “önce ben” diyen, bencilliği ve hırsı kutsayan, insanı insana yabancılaştıran karanlığında Hoca Ahmed Yesevî’nin bu hikmeti, sönmeyen bir meşale gibi yolumuzu aydınlatmaktadır. Bugün bizler, sâdece kendi refâhımızı ve konforumuzu düşünerek değil, yani başımızdaki komşumuzun, tanımadığımız bir mazlûmun veya sessiz bir garibin sızısını yüreğimizde hissedebildiğimiz ölçüde “insan” kalabiliriz. Unutmamalıyız ki; istiflediğimiz dünyâ malı bizi yüceltmez, ama bir yetimin başını okşamak, bir mazlûma yoldaş olmak bizi tâ arş-ı âlâya kadar taşır.

Allah (cc), kibir elbisesi giymekten, benlik dâvası gütmekten ve bir gönlü incitmekten cümlemizi muhâfaza eylesin. Müslümana en çok yakışan vakar ve tevâzuya bürünmeyi, her dâim mazlûmun yanında yer almayı cümlemize nasib eylesin. Âmîn...